

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

24.09.2025 nr 1-12/990-1

Ettepanek uue andmekogu asutamiseks

Kultuuriministeerium teeb Siseministeeriumile ettepaneku välismaalasele rahvusvahelise kaitse seaduse eelnõu menetlemise raames luua regulatsioon uue andmekogu nimetusega „Kohanemisprogrammi andmekogu“ (KOPA) asutamiseks.

1. **Õiguslik alus.** Kohanemisprogrammiga seonduv on reguleeritud kolmes seaduses. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus (VRKS) sätestab kohanemisprogrammi kohustuslikkuse rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele ning ajutise kaitse saajatele. Välismaalaste seadus (VMS) sätestab kohanemisprogrammi pakkumise tavarände alusel saabunud isikutele. Euroopa Liidu kodaniku seadus (ELKS) reguleerib kohanemisprogrammi pakkumist Euroopa Liidu kodanikele ja nende pereliikmetele. Kultuuriministeeriumi hinnangul on vaja luua selge õiguslik alus kohanemisprogrammi korraldamiseks ja läbiviimiseks vajalike andmete töötlemiseks eraldi andmekogus, mis kataks kogu sihtrühma.

2. **Selge vastutus ja rollijaotus.** Uus andmekogu annab Kultuuriministeeriumile vastutava töötleja rolli ning võimaldab määrata Integratsiooni Sihtasutuse (INSA) volitatud töötlejaks, kes haldab igapäevaselt kohanemisprogrammi administreerimist. See tagab üheselt mõistetava vastutuse ja rollijaotuse.

3. **Andmete ühtne koondamine.** Praegu on kohanemisprogrammi sihtrühmade andmed jaotunud elamislubade ja töölubade registri (ETR), riikliku rahvusvahelise kaitse andmise registri (RAKS) ja teiste andmekogude vahel. Eraldi andmekogu loomine võimaldab vajalikud andmed koondada ühte süsteemi, vähendades killustatust ja tagades andmete tervikliku halduse.

4. **Andmevahetuse raamistik.** Uus andmekogu võimaldab korraldada andmevahetust teiste andmekogudega (RAKS, ETR, Eesti Hariduse infosüsteem, Töötukassa), toetades põhimõtet, et isikult küsitakse andmeid vaid üks kord ning edasine info liigutamine toimub asutuste vahel automaatselt.

5. **Neutraalsus ja kasutatavus.** Nimetus „Kohanemisprogrammi andmekogu“ on kooskõlas VRKS-is, VMS-is ja ELKS-is kasutatava terminoloogiaga, peegeldab tegevust, mitte sihtrühma, ja väldib võimalikku stigmatiseerimist. Akronüüm KOPA on eestikeelselt suupärane, lühike ja sobib kasutamiseks nii ametlikes dokumentides kui ka sisekommunikatsioonis.

6. **Teenuse sihtus ja tõhusus.** KOPA tagab, et teenused on suunatud ainult neile, kellel on kohustus või õigus kohanemisprogrammis osaleda. See väldib ressursside väärkasutust ja aitab tõsta avaliku teenuse mõju, tagades läbipaistvuse ja tulemuste jälgitavuse.

7. **Andmete kvaliteet ja ajakohasus.** Otsekohene andmekogu olemasolu võimaldab vähendada viivitusi ja vigade riski, kuna andmed liiguvad automaatselt ja kontrollitult KOPA kaudu. See toetab kohanemisprogrammi õigeaegset ja tõrgeteta pakkumist.

8. **Rahvusvahelise praktika järgimine.** Paljudes Euroopa Liidu liikmesriikides on sarnased lahendused loodud uussisserändajate kohanemise ja lõimumise jälgimiseks. KOPA loomine aitab täita ka rahvusvahelisi aruandluskohustusi ning tagab Eesti süsteemi võrreldavuse teiste liikmesriikidega.

Seoses vajadusega luua uus andmekogu teeb Kultuuriministeerium ettepaneku täiendada **välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadust** (analoogselt ka välismaalaste seadust ja Euroopa Liidu kodaniku seadust) sätetega, mis näevad ette kohanemisprogrammi andmekogu asutamise ja muud vajalikud normid andmekogu pidamiseks. Pakume välja järgmise eelnõu sõnastuse:

„§ x. Kohanemisprogrammi andmekogu (KOPA)

(1) Kohanemisprogrammi andmekogu (edaspidi andmekogu) eesmärk on töödelda andmeid rahvusvahelise kaitse andmise seaduses, välismaalaste seaduses ja Euroopa Liidu kodaniku seaduses sätestatud sihtrühmade kohta kohanemisprogrammi korraldamiseks ja läbiviimiseks ning teenuse õigeaegseks pakkumiseks.

(2) Kohanemisprogrammi andmekogu pidamise eesmärgi ja seadustes sätestatud ülesannete täitmiseks töödeldakse andmekogus järgmisi andmeid:

- 1) Koolituste ja muude kohanemisteenuste andmed
- 2) Teenusepakkujate andmed
- 3) Kohanemisprogrammis osalejate andmed
- 4) Teenuse pakkumiste ehk suunamiste, teenustes osalemise ja tulemuste andmed

(3) Kohanemisprogrammi andmekogu põhimääruses sätestatakse andmekogu pidamise kord, sealhulgas:

- 1) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed;
- 2) täpsem andmekoosseis;
- 3) andmekogudevaheline andmevahetus;
- 4) vastutava töötleja ülesanded;
- 5) volitatud töötleja ja tema ülesanded;
- 6) andmete juurdepääsu ja andmete väljastamise kord;
- 7) andmete täpsemad säilitustähtajad;
- 8) muud korralduslikud küsimused.

(4) Kohanemisprogrammi andmekogu vastutav töötleja on Kultuuriministeerium.

(5) Andmekogu volitatud töötleja ülesandeid võib halduslepingu alusel täita eraõiguslik juriidiline isik vastutava töötleja ettenähtud ulatuses. Halduslepingu sõlmimisel teostab halduslepingu täitmise üle järelevalvet Kultuuriministeerium.

(6) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud haldusleping lõpetatakse ühepoolset või esineb muu põhjus, mis takistab haldusülesande täitjal jätkata haldusülesande täitmist, korraldab haldusülesande edasise täitmise Kultuuriministeerium.

(7) Kohanemisprogrammi andmekogu andmeid säilitatakse kõige kauem 15 aastat alates andmete andmekogusse kandmisest. Andmete täpsemad säilitustähtajad kehtestatakse andmekogu põhimääruses.“.

Lisaks eeltoodule teeme ettepaneku muuta **halduskoostöö seadust**.

Halduskoostöö seaduse (HKTS) § 3 lg 1 sätestab, et eraõigusliku juriidilise isiku võib volitada riigi haldusülesannet täitma seadusega, seaduse alusel antud haldusaktiga või seaduse alusel HKTS-is sätestatud tingimustel ja korras sõlmitud halduslepinguga. Selleks, et vastav ülesanne anda eraõiguslikule juriidilisele isikule, on vaja luua seadusest tulenev alus. HKTS-i § 4 kohaselt näeb täidesaatva riigivõimu volitusi eeldava haldusülesande täitmiseks volitamist reguleeriv seadus ette täidesaatva riigivõimu volituse sisu ja haldusülesande, selle täitmise üle haldusjärelevalvet teostava asutuse või organi ning haldusülesande täitmise edasise korralduse juhul, kui haldusleping lõpetatakse ühepoolset või kui esineb muu põhjus, mis takistab juriidilisel või füüsilisel isikul haldusülesande edasist täitmist jätkata.

Kultuuriminister võib anda andmekogu volitatud töötleja ülesanded halduslepingu alusel täitmiseks eraõiguslikule juriidilisele isikule. Ülesande üleandmine eraõiguslikule juriidilisele isikule võimaldab KuM-il keskenduda kultuuripoliitika kujundamisele ja selle elluviimisele.

HKTS-i § 13 lg 1 sätestab üldnormina, et isikuga haldusülesande täitmiseks volitamise halduslepingu sõlmimisel juhindutakse riigihangete seaduse teenuste hankelepingu sõlmimise tingimustest ja

hankemenetluse pidamise korra. Sama paragrahvi lõige 11 sätestab juhud, millal eelnimetatud üldnormi ei kohaldata. Eelnõuga nähakse ette võimalus anda haldusülesanne konkreetsele isikule ja sõlmida haldusleping hankemenetlusest loobudes. Kultuuriministeerium on seisukohal, et haldusülesande andmine Integratsiooni Sihtasutusele kohanemisprogrammi andmekogu osas ilma vastavaid menetlusi läbi viimata on ainuvõimalik valik. Integratsiooni Sihtasutus on riigi sihtasutus, kelle asutajaõigusi teostab Kultuuriministeerium. Sihtasutus oma põhikirja kohaselt oma eesmärgi täitmiseks tegeleb valdavalt kohanemisega seotud teemadega. Põhikirja punkti 1.7.8 kohaselt sihtasutus oma eesmärkide elluviimiseks koordineerib ja rakendab Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide kinnitatud programme, sh välismaalaste seaduses § 121¹ viidatud kohanemisprogrammi. Teeme ettepaneku muuta halduskoostöö seadust, täiendades seaduse § 13 lõiget 1¹ punktiga 33 järgmises sõnastuses (konkreetsed paragrahvide viited selguksid menetluse käigus):

„33) välismaalasele rahvusvahelise kaitse seaduse § x lõike 10, välismaalaste seaduse § x ja Euroopa Liidu kodaniku seaduse § x alusel sõlmitav haldusleping;”.

Palume antud ettepanekut arvestada välismaalaste rahvusvahelise kaitse andmise seaduse eelnõu menetlemisel. Oleme valmis Siseministeeriumile esitama täiendavaid selgitusi ja põhjendusi ning osutama igakülgselt abi eelnõu muudatuse väljatöötamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga
minister

Lisa: andmekogu põhimääruse kavand

Margarita Källo 5624 5840 margarita.kallo@kul.ee
Siiri Pelisaar 628 2225 siiri.pelisaar@kul.ee